

УДК 378.016: 811.161.2'342]: 162.3
DOI: 10.31376/2410-0897-2026-2-61-46-51

МОВНОКОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК МАРКЕР ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ГАЛУЗІ

Караман Станіслав Олександрович

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри української мови
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
e-mail: s.karaman@kubg.edu.ua
ORCID ID: 0000-0003-3186-375x

Караман Ольга Володимирівна

кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри української мови
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
e-mail: o.karaman@kubg.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-5652-4395

Караман Ростислав Станіславович

науковий співробітник відділу географічної та економічної освіти
Інститут педагогіки НАПН України
e-mail: rr.s.k.0277@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-6865-4716

У статті зроблено спробу окреслити траєкторію еволюціонування змістового наповнення та структурних складників термінового поняття «мовнокомунікативна компетентність майбутніх фахівців економічних спеціальностей», уведення якого в педагогічний дискурс й освітню практику закладів вищої освіти донедавна залишалося дискусійним. Зазначено, що означене поняття в науковому обігу упродовж тривалого періоду функціувало в узагальненому формулюванні – «мовнокомунікативна компетентність майбутніх фахівців нефілологічних спеціальностей». Поняття «мовнокомунікативна компетентність» уведено в активний науковий обіг лінгводидактики лише після тлумачення його змісту в документах нормативного статусу (професійних стандартах за галузями). Обґрунтовано методичну доцільність розроблення дидактичного супроводу до нормативного мовознавчого курсу для майбутніх фахівців економічних спеціальностей на міждисциплінарних засадах.

Ключові слова: *змістові та структурні характеристики базового поняття «мовнокомунікативна компетентність», мовнокомунікативна компетентність майбутніх фахівців економічних спеціальностей, проектування змісту мовознавчого курсу, переорієнтування освітніх стратегій, комунікативні завдання, висока особистісна адаптивність фахівця економічної спеціальності, термінологічний та особистісний складники мовнокомунікативної компетентності, міждисциплінарний підхід.*

Постановка проблеми. Сучасне українське суспільство функціє в умовах глобалізації, інтернаціоналізації економіки, трудової міграції й непрогнозованих викликів політичного та соціально-економічного характеру, що об'єктивно спонукає представників багатогалузевих спільнот народного господарства країни до стратегії переорієнтування з накопичення матеріальних ресурсів на раціональний розвиток особистісного потенціалу в контексті знань, інтелектуальних здібностей, практичних професійних навичок, командної діяльності у сфері міжособистісної взаємодії на рівні співробітників-виконавців та управлінців у відповідних структурах. Тенденції та зміни в сучасній ринковій економіці винятково актуалізують багатоаспектну проблему змісту вищої економічної освіти, оскільки від рівня професійної компетентності майбутніх фахівців економічної галузі залежить результативність фінансово-господарської діяльності держави. В умовах мінливого сьогодення й нестабільності фахівці економічної галузі покликані якісно й мобільно працювати в різних сегментах економіки своєї держави, гнучко взаємодіяти з представниками міжнародних компаній, підприємств, дотримуючись етикетних стандартів міжнародного рівня, оперуючи стійкими базовими знаннями, критичним мисленням, професійно зумовленими вміннями й навичками прогностичного характеру, мовнокомунікативною компетентністю як маркером високої особистісної адаптивності працівника.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема навчання української мови (за професійним спрямуванням) студентів нефілологічних спеціальностей у закладах вищої освіти впродовж останнього тридцятиріччя постійно привертала увагу сучасних українських лінгводидактів (А. Богуш, Л. Барановська, Н. Безгодова, З. Бакум, О. Горошкіна, І. Дроздова, С. Караман, О. Караман, Л. Лучкіна, О. Любашенко, В. Момот, Т. Рукас, Н. Тільняк, Н. Тоцька та ін.), які в різні періоди обґрунтовували шляхи оптимізації мовної підготовки студентів-нефілологів у закладах вищої освіти. Аспектам формування професійної мовленнєвої компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей присвячено дисертаційні праці (Г. Бондаренко, Н. Костиці, В. Михайлюк, Л. Романової та ін.).

Г. Бондаренко в дослідженні «Методика навчання студентів економічних спеціальностей української наукової термінології в умовах Східного регіону України» основну увагу приділила проблемі формування мовленнєвої компетентності студентів на основі фахової термінології в умовах специфічного мовленнєвого середовища Східного регіону [1]. Л. Романова у кваліфікаційній праці «Формування професійного функціонального мовлення учнів ліцею при вивченні економічних дисциплін» розробила ефективну методику формування готовності ліцеїстів до подальшого професійно зорієнтованого навчання в закладах вищої освіти на інтегративній основі [2]. Модульну систему навчання професійно зумовленого мовлення студентів аграрного закладу вищої освіти, у якому студенти опановують також і економічні спеціальності на засадах комплексного підходу до формування культури ділового мовлення, діалогічного мовлення з використанням ситуативно-тематичного мінімуму, розроблено в дисертаційній роботі В. Михайлюк [3]. У теоретико-експериментальному дослідженні Н. Костриці «Формування українського професійного мовлення у студентів економічної освіти України» обрано комунікативний підхід до проектування процесу професійної мовленнєвої підготовки студентів через удосконалення мовленнєвої діяльності, основним структурним компонентом якої є мовленнєва ситуація, а кінцевим результатом – дискурс, яким передбачено особливості професійної діяльності майбутніх фахівців економічних спеціальностей та функціонування мовленнєвого матеріалу в природних умовах [4].

Визначальною ознакою сучасного етапу розвитку української лінгводидактики є прагнення дослідників розв'язувати актуальні завдання мовної підготовки фахівців економічних спеціальностей з урахуванням напрацьованих здобутків, а також запитів і потреб європейського й світового освітнього простору. Студіювання, аналіз і синтез спеціальних досліджень дає змогу констатувати, що в лінгводидактиці вищої школи простежуються тенденції до інноваційних змін у контексті нових вимог формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей.

Мета статті – проаналізувати семантичне наповнення поняття «мовнокомунікативна компетентність майбутніх фахівців нефілологічних спеціальностей» з урахуванням нових соціокультурних умов й обґрунтувати методичну доцільність розроблення дидактичного супроводу до нормативного мовознавчого курсу для майбутніх фахівців економічних спеціальностей на міждисциплінарних засадах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Напрацювання науковців різних поколінь упродовж трьох десятиліть функціонування незалежної України значною мірою сприяли збагаченню теоретичних аспектів проблеми формування професійного українського мовлення, проте запропоновані раціональні ідеї й апробовані методики в закладах вищої освіти, де студенти опановують економічні спеціальності, й донині не повною мірою зреалізовано, оскільки в підручниках та посібниках нормативного курсу за відповідними галузями знань теоретичний матеріал, а також розроблена система вправ і завдань, поданих у навчально-методичному супроводі, розраховані на студентів закладів вищої освіти нефілологічних спеціальностей без конкретної зорієнтованості на майбутніх фахівців відповідної галузі, економічної зокрема. Аналіз навчально-методичної та спеціальної наукової літератури дає підстави для висновку, що в теоретико-прикладних аспектах сучасних лінгводидактичних праць переважає в одних правописний або текстознавчий аспект, в інших – завдання, не пов'язані зі специфікою фаху [5; 6; 7]. Окрім того, не передбачено завдань для реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача економічної спеціальності, бракує також достатньої кількості вправ і завдань для формування в майбутніх фахівців економічних спеціальностей мовних, мовленнєвих та комунікативних умінь і навичок, важливих для їхньої майбутньої професійної діяльності. Відтак наявні теоретичні напрацювання не повною мірою забезпечують багатоаспектний підхід до формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей у контексті нових запитів і потреб мінливого сьогодення, а отже, зумовлюють переорієнтування освітніх стратегій як у змісті, так і в технологічних процесах професійно зумовленої мовнокомунікативної підготовки здобувачів вищої економічної освіти.

Мовний імідж сучасного фахівця економічної спеціальності набуває особливого значення на ринку праці, оскільки виразно віддзеркалює його індивідуальний комунікативний досвід, ерудицію, емоційний інтелект, інтелектуальні здібності, професійну компетентність, а отже, і конкурентоздатність. Утвердження компетентнісної парадигми в українській освіті, мінливий соціум, необхідність приведення у відповідність до потреб сьогодення змісту економічної освіти, а також професійних стандартів у сфері вищої освіти спонукають різногалузеву наукову спільноту до критичного осмислення тенденцій у сучасній економічній галузі, урахування ролі людського ресурсу, маркерів конкурентоздатності економістів у розв'язанні професійних завдань. Відтак виняткової ваги в окресленому контексті набуває проблема оновлення формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічної галузі в умовах закладу вищої освіти як одного з пріоритетних складників професійного мовного іміджу.

Спостережено, що в останнє тридцятиріччя дослідники оперували поняттями: «мовна компетентність», «мовленнєва компетентність», «комунікативна компетентність», «професійно мовленнєва

компетентність», «професійно комунікативна компетентність». Поняття «мовнокомунікативна компетентність» введено в активний науковий обіг лінгводидактики лише після тлумачення його змісту в Законі України «Про вищу освіту» як динамічну комбінацію знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти. Акцентовано, що домінування компетентнісної парадигми в сучасній освіті зумовлює осмислення семантичного наповнення базового поняття «мовнокомунікативна компетентність» з урахуванням нових соціально-економічних умов, запитів і потреб [8].

Зміст поняття «мовнокомунікативна компетентність» розглянуто в статті як маркер професійної мобільності майбутнього фахівця економічної галузі, який виразно віддзеркалює його індивідуальний мовний досвід, емоційний інтелект, інтелектуальні здібності, професійну компетентність та ерудицію, і як багатовекторний особистісний феномен, що охоплює ґрунтовні мовні знання, вільне оперування терміносистемою з фаху державною мовою й міжнародними стандартами термінології, випрацьовану дискурсивну компетентність; як спектр особистісних якостей (розвинений емоційний інтелект, стійка мотивація до саморозвитку й професійної самореалізації, здатність до рефлексії). У процесі проектування означеного визначення керувалися тим, що «теоретичні узагальнення здобутків педагогічної, психологічної та лінгводидактичної наукових галузей у ретроспективі засвідчують, що формування і розвиток нової освітньої парадигми пов'язані з пошуком нових підходів, які забезпечують певний перерозподіл предметів наукових досліджень. Такі науки, як лінгвістика, філософія, педагогіка, психологія, соціологія, лінгводидактика гармонізують предмет наукового дослідження, взаємодіючи в багатовимірному полі антропології, що дає змогу використовувати поняття, термінологію різних наукових дисциплін через дотичні сегменти, які пов'язані з галуззю антропології, та проектувати освітню діяльність у процесі побудови лінгводидактичних стратегій» [9, с. 1718].

Опрацювання, аналіз і синтез спеціальної літератури в аспекті досліджуваної проблеми дають змогу констатувати, що у змісті та структурі дефініції «мовнокомунікативна компетентність майбутніх фахівців нефілологічних спеціальностей» науковці виокремлюють такі складники, як: лінгвістичний, прагматичний, соціокультурний. Окремі дослідники пропонують модульну систему навчання професійно зумовленого мовлення майбутніх фахівців нефілологічних спеціальностей на засадах комплексного підходу до формування культури ділового мовлення, діалогічного мовлення з використанням ситуативно-тематичного мінімуму для конкретної галузі, зокрема: для майбутніх фахівців економічної, технічної, морської, правової, медичної та інших галузей. Проте в теоретико-прикладних аспектах сучасних лінгводидактичних праць (Г. Бондаренко [1], Н. Іваненко [6], В. Коваль [7], Н. Костиця [4], В. Михайлюк [3], Л. Романова [2] та ін.), а також у змісті чинних підручників і посібників, зокрема: «Українська мова за професійним спрямуванням», «Офіційно-діловий та науковий стилі української мови», «Мова та етика ділового спілкування», «Сучасні ділові папери», «Сучасна українська ділова мова», «Культура української фахової мови» та інших, не передбачено належної кількості вправ і завдань комунікативної спрямованості, а також для реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача економічної спеціальності. З огляду на це як об'єктивну закономірність і потребу, вважаємо за доцільне до змісту робочих програм нормативної дисципліни (у варіантних назвах мовознавчого курсу «Сучасна українська ділова мова», «Культура української фахової мови», «Українська мова за професійним спрямуванням» та ін.) або ж електронних навчальних курсів для майбутніх фахівців економічних спеціальностей розробити додатковий дидактичний супровід, який містить, по-перше, систему вправ і завдань, спроектованих на міждисциплінарних засадах, що увиразнить взаємозв'язки між навчальними дисциплінами мовознавчого та економічного циклів, відтак сприятиме системному, багатоаспектному розгляду фактів, явищ, формуванню навичок передусім професійної комунікації, опануванню особливостей фахової мови, осмисленню елементів спеціалізації відповідно до обраного фаху; по-друге, тематику індивідуальних дослідницьких проєктів для обов'язкового захисту в академічній групі, що передбачає інтерактивне їх обговорення та рецензування проєктів заздалегідь визначеними експертами з числа студентів групи (усне та письмове). Змістовий діапазон дослідницьких проєктів охоплює такі обов'язкові складники: 1) тезаурус економічних понять з обраної теми; 2) виокремлення міжнародних стандартів термінології; 3) особливості офіційно-ділового стилю; 4) правила ведення ділового етикету; 5) методичні рекомендації для дотримання корпоративної етики та толерантності в професійній комунікації.

Спостереження за освітнім процесом в умовах змішаного навчання, аналіз результатів проміжних атестацій за другим (бакалаврським) рівнем вищої освіти об'єктивно зумовлюють оптимізацію методичного інструментарію з урахуванням змін у терміносистемах, тенденцій та потреб відповідної галузі. Відтак для підвищення показників рівня сформованості мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей, окрім лінгвістичного, прагматичного, соціокультурного, виокремлено ще

термінологічний складник. Саме тому в посібнику «Українська мова за професійним спрямуванням» для студентів закладів вищої освіти за редакцією С. Карамана [10] запропоновано розділ «Термінологія як система», у якому вміщено підрозділи: «Терміни та його ознаки», «Загальнонаукова, міжгалузева і вузькоспеціальна термінологія», «Професійна термінологія», «Способи творення термінів», «Нормування, кодифікація і стандартизація термінів. Українські електронні термінологічні словники». Зміст кожного з підрозділів зорієнтовує студентів на розуміння того, що термін тієї чи тієї галузі має тільки одне значення, тому кожне значення фіксують державні стандарти, спеціальні словники, довідники. Опрацьовуючи теоретичний матеріал з термінознавства, студенти усвідомлюють, що основу кожної термінологічної системи становлять власне національні слова, що увійшли в науковий обіг шляхом її демінування і відіграють надважливу роль тільки в системі української мови як державної, добуваючи з її ресурсів потенційні значення, які диктує відповідний контекст й історична традиція.

Додаткові семантичні відтінки на рівні функціонування термінів – явище закономірне й зумовлене підтекстом та специфікою тієї мови, якою написаний текст. Саме в термінології закодовано історію і культуру народу. Запозичення розглядають у термінології як об'єктивний і неминучий чинник її еволюціонування, в умовах динамічних глобалізаційних та інтеграційних процесів зосібна. Щоправда, вони доцільні тільки тоді, коли відповідають життєвим потребам і засвоюються, не порушуючи національної специфіки терміносистеми. Співвідношення між національними та інтернаціональними елементами в термінологічних системах встановлюються в доцільних пропорціях лише за умови, якщо означена проблема розв'язується з урахуванням національної домінанти в лексиці, у побудові стандартних висловів, у синтаксичній структурі, через відмову від штучного словотворення [10, с. 191–204]. Зазначимо, що пріоритетну роль у розділі посібника відведено прикладному аспекту, зокрема системі вправ і завдань фахового спрямування, зорієнтованих на вироблення вмінь логічно продукувати писемні й усні тексти з урахуванням мети комунікації; використанню цифрових інструментів для активізації й підтримки індивідуальної творчої роботи студентів: трансформування пропонуванних текстів професійного спрямування в мультимедійні продукти (відеопрезентації, аудіокоментарі, візуалізовані пояснення), організації інтерактивних завдань на онлайн-платформах і в дидактичних іграх, а також стимулюванню майбутніх фахівців до самостійного розроблення проєктів за обраною темою на засадах міждисциплінарного підходу. До прикладу, студентам пропонувано на кожному занятті аналізувати тексти з фаху щодо функціонування в них відповідних термінів. Завданнями передбачено визначати в текстах фахового спрямування, яким термінам (іншомовним чи українським) віддано перевагу і чому? Значний мотиваційно-розвивальний потенціал містять завдання, де здобувачам вищої освіти пропонувано складати тексти, в яких треба описати свою майбутню спеціальність, а також виписати з підручників різних фахових дисциплін економічних спеціальностей тексти, у яких допущено неточності щодо правильного оперування термінами, виписати терміни іншомовного походження та з'ясувати їхнє значення за допомогою словника економічних термінів (менеджмент, банківська справа тощо) – глосарій української Вікіпедії, глосарію термінів фондового ринку на сайті Словопедія, а також Українсько-англійського глосарію термінів Європейського Союзу на сайті europa.dovidka.com. У процесі опанування курсу студенти укладають обговорений проєкт тлумачного словника найбільш уживаних термінів з економічної професійної лексики, відчують особисту значущість, відповідальність і причетність до інтелектуальної діяльності в унормуванні термінів з фаху.

Висновки. Отже, ретроспективний аналіз семантичного наповнення поняття «мовнокомунікативна компетентність майбутніх фахівців нефілологічних спеціальностей» дав змогу простежити процеси інтенсивного оновлення в галузевих терміносистемах, прагнення науковців до певної стандартизації в умовах інтенсивного реформування системи вищої освіти. У новому соціально-економічному й соціально-культурному вимірах мовнокомунікативна компетентність майбутніх фахівців економічних спеціальностей набирає особливої ваги, оскільки віддзеркалює рівень сформованості практичних навичок професійної комунікації, культури фахового мовлення, мислення, поведінкових моделей мовної міжособистісної взаємодії у професійному середовищі. Розроблення дидактичного супроводу до нормативного мовознавчого курсу для майбутніх фахівців економічних спеціальностей на міждисциплінарних засадах розглядаємо як дієвий системотвірний чинник формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей, зорієнтований на різноманітність, гармонійний розвиток особистості й оптимальну інтеграцію змістових та освітніх підсистем і процесів.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в розробленні сучасного практико-орієнтованого дидактичного супроводу до мовознавчого курсу на міждисциплінарних засадах, що має потужний мотиваційний ресурс для саморозвитку, професійної самореалізації й рефлексії майбутніх фахівців економічних спеціальностей.

Список використаної літератури

1. Бондаренко Г. П. Методика навчання студентів економічних спеціальностей української наукової термінології в умовах східного регіону України : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Луганськ, 2008. 260 с.
2. Романова Л. Я. Формування професійного функціонального мовлення учнів ліцею при вивченні економічних дисциплін : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2000. 222 с.
3. Михайлюк В. О. Формування культури ділового мовлення у студентів аграрного вузу (на матеріалі спеціальностей «Облік і аудит» та «Менеджмент організацій») : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 1999. 221 с.
4. Костриця Н. М. Формування українського професійного мовлення у студентів вищих навчальних закладів економічної освіти України : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2002. 234 с.
5. Ганніченко Т. Формування комунікативної компетенції майбутніх економістів засобами дидактичної гри у процесі мовної освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Херсон, 2009. 260 с.
6. Іваненко Н. Комунікативна компетентність як складова професійної культури. *Український педагогічний журнал*. 2022. № 1. С. 102–110.
7. Коваль В. Формування мовленнєвої компетентності у майбутніх економістів. *Професійна освіта*. 2020. № 4. С. 58–64.
8. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://vznz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu> (дата звернення: 18.03.2026).
9. Караман С., Караман О., Караман Р. Лінгводидактичні стратегії формування математичної компетентності суб'єктів освітнього процесу під час опрацювання особливостей творення й вимови приголосних звуків української мови. *Вісник науки та освіти*. 2025. Вип. 10 (40). С. 1715–1730. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-10\(40\)](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-10(40)) (дата звернення: 07.04.2026).
10. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. / С. О. Караман, О. А. Копусь, В. І. Тихоша та ін.; за ред. С. О. Карамана, О. А. Копусь. Київ : Літера ЛТД, 2013. 544 с.

LANGUAGE AND COMMUNICATIVE COMPETENCE AS A MARKER OF THE PROFESSIONAL MOBILITY OF A FUTURE SPECIALIST IN THE ECONOMIC FIELD

Karaman Stanislav

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Ukrainian language
The Faculty of Ukrainian Philology, Culture and Art
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

Karaman Olha

Candidate of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Ukrainian language
The Faculty of Ukrainian Philology, Culture and Art
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

Karaman Rostyslav

Research fellow of the Department of Geography and Economics Institute of Pedagogy of the National
Academy of Sciences of Ukraine

Introduction. *The article attempts to outline the trajectory of the evolution of the content and structural components of the terminological concept «language and communicative competence of future specialists in economic fields,» the introduction of which into pedagogical discourse and the educational practice of higher education institutions had until recently remained a matter of debate. It is noted that, for a long period, this concept functioned in scholarly discourse in a generalized formulation as the «language and communicative competence of future specialists in non-philological disciplines.» It has been observed that over the past thirty years, researchers have operated with such concepts as «language competence,» «speech competence,» «communicative competence,» «professional speech competence,» and «professional communicative competence.»*

Results. *The concept of «language and communicative competence» entered active scholarly circulation in linguodidactics only after its content had been interpreted in normative documents (professional standards by sector) as well as at the legislative level. In the Law of Ukraine «On Higher Education,» the concept of «language and communicative competence» is interpreted as a dynamic combination of knowledge, skills, and practical abilities, ways of thinking, professional, worldview, and civic qualities, as well as moral and ethical values, which determines an individual's capacity to successfully carry out professional and further educational activities and constitutes a learning outcome at a particular level of higher education.*

It is emphasized that the dominance of the competency-based paradigm in modern education necessitates a reconsideration of the semantic content of the core concept of «language and communicative competence» in light of new socio-economic conditions, demands, and needs, since researchers have traditionally distinguished only linguistic, pragmatic, and sociocultural components within its content and structure. To date, such components as terminological and personal dimensions have been absent from the substantive characterization of this core concept

for specialists in non-philological fields.

Conclusion. Therefore, this study considers «language and communicative competence» both as a marker of the professional mobility of a future specialist in the economic field—one that clearly reflects their individual language experience, emotional intelligence, intellectual abilities, professional competence, and erudition—and as a multidimensional personal phenomenon encompassing profound linguistic knowledge, fluent command of professional terminology in the state language and in accordance with international terminology standards, well-developed discursive competence, as well as a spectrum of personal qualities (developed emotional intelligence, a strong motivation for self-development and professional self-realization, and the capacity for reflection).

Keywords: content and structural characteristics of the core concept of «language and communicative competence»; language and communicative competence of future specialists in economic disciplines; design of a linguodidactic strategy for the content of a language course; reorientation of educational strategies; communicative tasks; high personal adaptability of a specialist in the economic field; terminological and personal components of language and communicative competence, interdisciplinary approach.

References

1. Bondarenko, H.P. (2008). *Metodyka navchannia studentiv ekonomichnykh spetsialnosti ukrainskoi naukovi terminolohii v umovakh skhidnoho rehionu Ukrainy* [Methods of teaching Ukrainian scientific terminology to students of economic specialties in the eastern region of Ukraine]. Candidate's thesis. Luhansk [in Ukrainian].
2. Romanova, L.Ya. (2000). *Formuvannia profesiinoho funktsionalnogo movlennia uchniv litseiu pry vyvchenni ekonomichnykh dystsyplin* [Formation of professional functional speech of lyceum students in the study of economic disciplines]. Candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
3. Mykhailiuk, V.O. (1999). *Formuvannia kultury dilovoho movlennia u studentiv ahrarnoho vuzu (na materialii spetsialnosti «Oblik i audyt» ta «Menedzhment orhanizatsii»)* [Formation of business speech culture in students of an agrarian university (based on the specialties «Accounting and Audit» and «Management of Organizations»)]. Candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
4. Kostrytsia, N.M. (2002). *Formuvannia ukrainskoho profesiinoho movlennia u studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv ekonomichnoi osvity Ukrainy* [Formation of Ukrainian professional speech in students of higher educational institutions of economic education in Ukraine]. Candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
5. Hannichenko, T.A. (2009). *Formuvannia komunikatyvnoi kompetentsii maibutnykh ekonomistiv zasobamy dydaktychnoi hry u protsesi movnoi osvity* [Formation of communicative competence of future economists by means of didactic games in the process of language education]. Candidate's thesis. Kherson [in Ukrainian].
6. Ivanenko, N. (2022). *Komunikatyvna kompetentnist yak skladova profesiinoi kultury* [Communicative competence as a component of professional culture]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal – Ukrainian Pedagogical Journal*, 1, 102–110 [in Ukrainian].
7. Koval, V. (2020). *Formuvannia movlennievoi kompetentnosti u maibutnykh ekonomistiv* [Formation of speech competence in future economists]. *Profesiina osvita – Professional Education*, 4, 58–64 [in Ukrainian].
8. *Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu»* [Law of Ukraine «On Higher Education»]. (2014, July 1). № 1556-VII. vnz.org.ua. Retrieved from <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu> [in Ukrainian].
9. Karaman, S., Karaman, O., & Karaman, R. (2025). *Linhvodydaktychni stratehii formuvannia matematychnoi kompetentnosti subiektiv osvitnoho protsesu pid chas opratsiuvannia osoblyvostei tvorennia y vymohy pryholosnykh zvukiv ukrainskoi movy* [Linguodidactic strategies for forming mathematical competence of educational process participants during the study of consonant formation and pronunciation in the Ukrainian language]. *Visnyk nauky ta osvity – Bulletin of Science and Education*, 10 (40), 1715–1730. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-10\(40\)](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-10(40)) [in Ukrainian].
10. Karaman, S.O., Kopus, O.A., Tykosha, V.I. et al.; Karaman, S.O., & Kopus, O.A. (Eds.). (2013). *Ukrainska mova za profesiinym spriamuvanniam* [Ukrainian language for professional purposes]. Kyiv: Litera LTD [in Ukrainian].

Авторське право ©2026 автори, всі права захищено. Автори погоджуються, що ця стаття залишається у відкритому доступі на умовах Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

Отримано редакцією 10.04.2026 р.
Прийнято редакцією 10.05.2026 р.
Опубліковано 29.05.2026 р.